

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Інститут вищої освіти НАПН України
Маріупольський державний університет

Міжнародна науково-практична конференція

**«Інтернаціоналізація як фактор конкурентоспроможності
сучасного університету»**

25-26 травня 2017 року

Збірник матеріалів конференції

Україна – Маріуполь – МДУ

Марена Т.В.

ТРАНСНАЦИОНАЛІЗАЦІЇ ВИСШЕГО ОБРАЗОВАННЯ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕННЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТІ СОВРЕМЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА

В работе рассмотрены подходы к трактовке понятий интернационализации и транснационализации высшего образования. Охарактеризованы сущность транснациональной институциональной мобильности провайдеров образовательных услуг как структурного компонента транснационального высшего образования. Рассмотрены формы интернационализации организационной структуры учреждения высшего образования в процессе транснационализации образовательной деятельности. Определены возможности формирования дополнительных конкурентных преимуществ учреждения высшего образования при приобретении им признаков транснационального университета.

Ключевые слова: транснациональное высшее образование, конкурентоспособность, институциональная мобильность провайдера образовательных услуг, образовательные транснациональные корпорации.

УДК 378.4.009.14(043)

Мацука В.М.

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ВНЗ

У тезах розглянуто основні критерії розвитку сучасної вищої освіти. Визначено функції ВНЗ як соціально відповідального інституту. Показано роль соціальної відповідальності в формуванні конкурентних переваг ВНЗ.

Ключові слова: вища освіта, ВНЗ, соціальна відповідальність, конкурентоспроможність, конкурентні переваги.

Проблеми соціальної відповідальності (СО) у сфері вищої освіти набувають нині особливої актуальності. Система освіти є сферою і джерелом економічного та людського розвитку, формування інтелектуального національного багатства, провідним соціальним інститутом суспільства. Підготовка освічених, моральних, мобільних, конструктивних і практичних людей, які мають глибоке почуття відповідальності за долю країни, її соціально-економічне процвітання є передумовою розвитку громадського суспільства в Україні.

На сьогоднішній день практично повністю відсутні глибокі наукові дослідження соціальної відповідальності в такій складній по структурі організації, як ВНЗ. Хоча в міжнародній і вітчизняній практиці є чимало прикладів впливу діяльності по реалізації СВ на зростання репутації компанії, лояльності з боку клієнтів, партнерів, держсектора, що в результаті підвищує конкурентоспроможність.

Необхідно вказати, що в силу специфіки концепції СВ кожен ВНЗ так чи інакше реалізує свою соціальну відповідальність. Тому для подальших наукових досліджень СВ вищих навчальних закладів необхідно виявити сутність СВ ВНЗ, визначити рівень розвитку цього явища в освітньому середовищі і вплив на конкурентоспроможність ВНЗ.

Розглянемо основні критерії розвитку сучасної вищої освіти в Україні:

–рівність освітніх можливостей (правова) та реальна для представників меншин, людей з обмеженими фізичними можливостями, малозабезпечених верств населення;

–доступність – економічна, інтелектуальна та соціальна [1]. Споживачі ж освітніх послуг ознакою доступності вищої освіти вважають її безплатність або можливість заплатити за навчання;

–охоплення – здатність системи вищої освіти випускати велику кількість фахівців, у тому числі надавати можливість здобувати освіту протягом усього життя, принаймні до 39-

40 років (мати вікове охоплення);

–якість – спроможність системи вищої освіти готувати фахівців, чий знання, уміння та навички відповідають установленим у суспільстві нормам і стандартам, а також критеріям досягнення мети навчання;

–ефективність – відповідність підготовки фахівців у вищій школі потребам ринку праці;

–гнучкість – здатність системи вищої освіти до реформ і змін;

–привабливість для іноземних студентів.

Розв'язання окреслених завдань можливе за умов формування системи соціальної відповідальності – усвідомлення своєї суспільної ролі, задоволення взаємних зобов'язань і вимог основними інститутами освітньої сфери (державою, вищими навчальними закладами, домогосподарствами, роботодавцями, студентами та викладачами вишів) щодо результатів спільної діяльності з виробництва-споживання освітніх послуг, формування всебічно розвинених, високоморальних громадян, соціально-економічного розвитку країни та її регіонів [2, с.386].

Розглянемо систему відносин соціальної відповідальності ВНЗ. Для розуміння ролі ВНЗ як соціально відповідального інституту необхідно розглянути функції, які він виконує в силу займаного в суспільстві положення:

–відтворення суспільного інтелекту – надання суспільству освітніх послуг, спрямованих безпосередньо на обслуговування людини і вільний її розвиток;

–підготовку висококваліфікованих кадрів – еліти суспільства як одного з вирішальних факторів розвитку системи освіти в цілому, а також забезпечення науково-технічного і соціально-економічного прогресу країни;

–формування ринку праці – утворювані в ВНЗ нові знання мають прямий вплив на ринок праці, змушуючи переоцінювати значення тих чи інших професійних навичок, змінюючи кількісні і якісні вимоги до трудових ресурсів;

–розвиток культури і норм поведінки (кодекс поведінки, логотип і фірмовий стиль, колективний договір, положення з оплати праці, винагород і премій), наявність і дотримання яких багато в чому визначає психологічний клімат у ВНЗ і його ринкову капіталізацію;

–стабілізацію соціальних відносин – ВНЗ виступає активним учасником соціальних взаємодій із зацікавленими сторонами і безліччю представників соціального середовища регіону присутності. Це здійснюється за допомогою створення експертно-консультаційних рад та асоціацій (наприклад, рада ректорів ВНЗ регіону), підготовки аналітичної інформації для законодавців, розробки пропозицій про зміну або прийнятті законів, реалізації соціальних програм (особливо на добровільній основі), інформування громадськості про свої успіхи і проблеми (соціальна звітність).

Таким чином, ВНЗ як соціально відповідальному інституту притаманні як спільні з іншими соціальними інститутами, так і особливі, властиві тільки йому ролі в суспільному розвитку – в самій природі його існування закладений соціальний характер, що виявляється в підвищенні рівня освіти населення і розвитку особистості.

Успішний розвиток будь-якої організації в довгостроковій перспективі можливо тільки, якщо вона сформує свої конкурентні переваги і конкурентоспроможність.

Конкурентні переваги – фактори, що визначають перевагу над конкурентами, вимірювані економічними показниками.

Види конкурентних переваг ВНЗ:

–НДДКР, ноу-хау, унікальні технології, здатність створювати конкурентоспроможні освітні послуги;

–інноваційність;

–наявність висококваліфікованого професорсько-викладацького складу;

–добре відпрацьований, ефективний навчальний процес;

–сильний бренд;

- зв'язок з потенційними споживачами освітніх послуг
- можливості лобіювання інтересів (зв'язку з держструктурами);
- здатність забезпечення фінансування (зв'язок з фінансовими інститутами та інвесторами).

Джерела конкурентних переваг організації – явища і процеси внутрішнього середовища організації та її зовнішнього оточення, які викликають зміну рівня конкурентоспроможності організації. Серед ключових факторів забезпечення конкурентних переваг ВНЗ зараз найбільш часто виділяють інновації, продуктивність, людські ресурси і СВ.

Більшість дослідників сходиться в основних положеннях трактування ролі СВ, припускаючи наявність прямої залежності між реалізацією концепції СВ і довгостроковим успішним розвитком організації. Подібні думки базуються на переконаності в тому, що прихильність концепції СВ, в кінцевому рахунку, знижує сукупні ризики функціонування компанії за рахунок формування сприятливого ділового середовища і забезпечує зростання конкурентоспроможності [3, с.207]

Переваги, фактором формування яких є СВ: наступні:

- залучення і утримання професійних кадрів;
- залучення нових споживачів і підвищення їх лояльності;
- стратегічне співробітництво з діловими партнерами;
- зниження витрат;
- створення стійких відносин з органами влади;
- створення стійких відносин з місцевою громадою;
- зниження ризиків;
- зміцнення репутації організації;
- формування позитивної думки інвесторів.

Ці конкурентні переваги здатні забезпечити сталий розвиток ВНЗ. Сталий розвиток – це не тільки звітність, але і нова управлінська філософія, коли будь-яке управлінське рішення приймається з урахуванням і економічного, і екологічного, і соціального ефекту [4].

Отже, роль ВНЗ є провідною не тільки у виробництві освітніх благ, а й у передаванні студентам визнаних у суспільстві цінностей, інтеграції студентської молоді в суспільство.

ВНЗ є соціально відповідальними за ефективне використання суспільних (державних) ресурсів для підвищення ефективності роботи вишів, забезпечення єдності навчання і виховання, залучення студентів і викладачів у різні соціальні практики (їх суспільну відповідальність); власних ресурсів – для розвитку і консолідації суспільства, проведення демократичних реформ; взаємодії з окремими громадянами, органами влади, бізнес-структурами, різними організаціями і установами – для функціонування вишу як соціального інституту відкритого типу, центру соціальної політики в регіоні його присутності.

Таким чином, соціальна відповідальність для ВНЗ повинна перейти в область невід'ємної частини його стратегії і довготривалої політики. Дослідження показало зв'язок між соціальною відповідальністю і конкурентоспроможністю ВНЗ. Соціально відповідальна поведінка ВНЗ є необхідною для досягнення довгострокового успіху самого ВНЗ в тій же мірі, що і для суспільства в цілому.

Список використаної літератури

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Колот А.М. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: монографія/ А.М. Колот, О.А. Грیشнова. – К.: КНЕУ, 2012. – 501 с.
3. Бакша Н.В. Корпоративная социальная ответственность: учебное пособие/ Н.В. Бакша, А.А. Данилюк. Тюмень: Издательство Тюменского государственного университета, 2012. – 292 с.
4. Офіційний сайт Центру розвитку корпоративної соціальної відповідальності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://csr-ukraine.org>

V. Matsuka

SOCIAL RESPONSIBILITY AS A FORMING FACTOR FOR COMPETITIVE ADVANTAGES OF THE HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENT

The thesis deals with the basic criteria of modern higher education development. The functions of the Higher Educational Establishment as a socially responsible institution are being defined. The role of the social responsibility in the formation of competitive advantages of the Higher Educational Establishment is highlighted.

Keywords: higher education, Higher Educational Establishment, social responsibility, competitiveness, competitive advantages.

УДК 342.72

Ніколенко Л.М.

РОЗВИТОК ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У тезах розглядається розвиток юридичної освіти в сучасних умовах. Підкреслено, реформи, що здійснюються в сфері юридичної освіти спрямовані на відповідність національного законодавства міжнародним нормативним актам та стандартам. Обґрунтовано необхідність прийняття єдиних стандартів юридичної освіти та затвердження проекту вдосконалення правничої (юридичної) освіти для фахової підготовки правника відповідно до європейських стандартів вищої освіти та правничої професії.

Ключові слова: юридична освіта, освіта, правники, стандарти правничої освіти, підготовка правників.

Розвиток вищої юридичної освіти в Україні здійснюється в умовах прагнення України стати повноправним членом європейського співтовариства, входження України до міжнародного освітнього простору, адаптації національних законодавчих норм в галузі освіти до міжнародних стандартів. Реформи, які здійснюються в системі юстиції, прокуратури та адвокатури, судовій та правоохоронній системі, а також зміни, які впроваджуються за всіма галузями економіки висувають нові вимоги до підготовки правників. Побудувати правову та демократичну державу не можливо без належного та якісного рівня підготовки правників. Саме від них залежить наскільки якісно будуть здійснюватися реформи в Україні. Негативне впливає на якість юридичної освіти те, що підготовку фахівців-правників здійснюють не профільні або не класичні вищі навчальні заклади різних форм власності; відсутні галузеві стандарти підготовки бакалаврів права та магістрів права; існують проблеми навчального та навчально-методичного забезпечення (неефективність організації практик та змісту їхнього професійного наповнення, застарілі форми державної підсумкової атестації); вимоги нормативних актів не відповідають рівню підготовки фахівців-правників тощо.

Освіта є передумовою набуття та реалізації багатьох конституційних прав та умовою розвитку не тільки громадян, а також держави в цілому. Загальна сутність права на освіту полягає в гарантуванні можливості громадян одержати середню загальну, середню професійну та вищу освіту в державних, комунальних та приватних навчальних закладах.

У статті 53 Конституції України зазначено, що держава забезпечує доступність і безкоштовність дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти різних форм навчання. Гарантіями права на освіту є, зокрема, обов'язковість загальної середньої освіти: надання державних стипендій та пільг учням і студентам; право громадян безкоштовно здобувати вищу освіту в державних та комунальних навчальних закладах на конкурсній основі. Громадянам, які належать до національних меншин, відповідно до закону гарантується право на навчання рідною мовою, зокрема у відповідних школах або класах, чи на вивчення рідної мови у державних і комунальних навчальних закладах або через національні культурні товариства.